

INHALING VAN E.H. JOZEF VERHEYDEN TE RUMST

Op donderdag 27 september 1900 om half drie 's namiddags werd Jozef Verheyden (zie figuur 1) als nieuwe herder van de parochie St.-Pieter te Rumst plechtig ingehaald. Hij werd geboren te Londerzeel op 24 maart 1853 en was priester gewijd te Mechelen op 23 december 1876. Hij was achtereenvolgens onderpastoor te Steenokkerzeel (1877), Hoeilaart (1879) en Merchtem (1883). Op zijn 43ste werd hij tot pastoor van Rumst benoemd. Daar volgde hij Augustinus Moons op, die gedurende 17 jaar de parochie geleid had. Eind augustus 1900 was Moons op 60-jarige leeftijd benoemd als pastoor van het kleine Gestel, nabij zijn geboortedorp Berlaar.¹

Figuur 1. E.H. Verheyden

Pastoor Verheyden zou tot aan zijn dood, gedurende bijna 29 jaar, de parochie besturen. Zijn vader of grootvader heeft vermoedelijk de functie van burgemeester uitgeoefend, men sprak immers van "Jef van de maire".² Bij het merendeel van de bevolking stond deze grote, rijzige man bekend als "Lange Jef".³

Zoals gebruikelijk in die tijd werd bij de inhaling een stoet met praalwagens (zie figuur 2) georganiseerd. Hierin werd de geschiedenis van het dorp uitgebeeld.

Dr. Luc De Backer was in het bezit van een geschreven document met de samenstelling van die stoet. Hij had het gevonden tussen oude papieren. Het geschrift geeft een opsomming van de volgorde van de stoet en voorziet elk item van commentaar.

Lees mee hoe de geschiedenis van Rumst anno 1900 verteld werd.

Gendarmen te paard openden de stoet gevolgd door:

1. Romeinse bazuinblazers en vaandrig, gevolgd door de Romeinse bevelhebber van de versterking van Rumst, omringd door Romeinse soldaten.

Tijdens de Romeinse overheersing bestond er te Rumst een gebouw dat als woonplaats diende voor de bevelhebber. Koperen muntstukken met de legende: Imp. Caes. Traian. Aug. P.M.T.P., en andere voorwerpen gevonden bij het afbreken van de oude kerk tonen dit ten volle aan. Velen beweren zelfs dat er ten tijde van Julius Caesar een Romeins kamp te Rumst moet bestaan hebben: de ligging van

¹ Rumesta (1986). *Pastors, onderpastors en kapelrijbeneficianten te Rumst Sint-Pieter*, p. 48-49.

² Rumesta (1986). *Pastors, onderpastors en kapelrijbeneficianten te Rumst Sint-Pieter*, p. 49.

³ De Loenen, T. (2008). Het leven te Rumst en Terhagen tussen 1920 en 1940, gezien door negen ooggetuigen (deel 2). In: *Jaarboek 2008*, p. 16-17.

Rumst alsmede de ontdekkingen gedaan op het Molenveld door de heer De Meester de Ravenstein wettigen die zienswijze.

2. De wachters van het kasteel van Rumst, gevolgd door de Noormannen die voornoemde versterking in de 9de eeuw verwoest hebben.

Volgens een kroniek van de 15de eeuw was Rumst reeds een “oud sticht” toen het door de Noormannen vernield werd. Deze Scandinavische horden vielen in 837 voor de eerste maal de Nederlanden binnen en lieten sedertdien geen jaar voorbijgaan zonder in de een of de andere streek van onze gewesten alles “te vuur en te zwaard” te zetten, zodanig dat de christenen in deze droevige tijden in de litanieën bijvoegden: “van de woede der Noormannen verlos ons Heer”. Keizer Arnulf versloeg deze horden te Leuven in 891.

Het kasteel, later gebouwd op de Markt, bestond nog in de 17de eeuw. Hiervan resten nog enige overblijfsels in de woning van E. Spillemaeckers.

3. Voor het einde van de 12de eeuw hadden de Berthouden van Grimbergen, zoniet een vaste woning, ten minste een tijdelijk verblijf op hun kasteel te Rumst gevonden. Wouter I, van wie sprake is in de geschiedenis, was de eerste heer van Grimbergen. 't Was Arnout die aan de Norbertijnen het klooster te Grimbergen schonk. Wouter II nam roemrijk deel aan de kruisvaarten maar verloor het leven in het oosten voor Damiëta (1169).

4. Met Filip II van Vianden begint eigenlijk in 1290 de lijst van de heren van het Land van Rumst. Hij schonk vrijheidsrechten aan de Rumstenaars in de hoop aldus hun verkleefdheid te winnen.

De naam van “villa” die in de keure verscheidene malen voorkomt vertaalde menig schrijver door “stad”, anderen alleen door “vrijheid”. De drossaard met de zeven schepenen maakten het hogere gerecht uit. De afhankelijke dorpen hadden kleine onderrechters die men leenmannen noemde.

Filip Van Kleef, een latere heer van Rumst, was een behendig veldheer. Toen Willem van den Marke aan het hoofd van “het Everzwijn”, een bende Franse en Zwitserse landlopers, in het bisdom Luik alles “te vuur en te vlam” zette, werd Filip door hertog Maximiliaan verkozen om met een leger, uit Brabanders en Henegouwers samengesteld, deze roversbende uit te roeien.

5. De schuttersgilde. Daar het de gewoonte was dat de overwinnaars de medekampende gilden het volgende jaar op een schuttersfeest uitnodigden, zo werd er in 1550 een landjuweel gehouden te Rumst waar ditmaal de hoogste prijs gewonnen werd door de gilde van Meerhout. Die prijs bestond doorgaans in een kostelijk voorwerp zoals een kunstwerk of vijf zilveren borden.

6. Praalwagen van de Broederschap van de H.-Lazarus.

Peter Van den Cruijce, die mogelijk een Rumstenaar was, had dienst genomen onder Karel de Stoute en werd met de lazarusziekte besmet. Teruggekeerd in zijn geboorteplaats, werd hij veroordeeld in een uithoek van de gemeente te gaan wonen om zijn ziekte niet door te geven. Omtrent 1469 deed hij een leprozerie en een kapel bouwen op het gehucht dat de naam van Lazernij gekregen heeft. Het oorspronkelijke koor en altaar van de kapel bestaan thans nog; het overige der huidige kapel schijnt van latere datum.

De oorsprong van Lazernij kennen we uit een oorkonde van 24 augustus 1531 waarin keizer Karel de regels van de broederschap goedkeurt. Filips de Schone had aan Peter Van den Cruijce toegestaan aalmoezen in te zamelen ten behoeve van de kapel. In 1500 was de kapel in goede staat gesteld door de broederschap die tegelijkertijd de lazernij vergroot had door het bouwen van verscheidene woningen voor de arme zieken van hun broederschap⁴.

Figuur 2. De foto van deze praalwagen heb ik vroeger van de juffrouwen Van der Auwera gekregen. Hun jongste zuster Emerance zit op de wagen.

7. Het onderhoud van de kerk en de pastorie behoorde tot de taak van de heer van Rumst. De kerk en de pastorie staan op het goed van een voorname familie. Deze familie heeft aan Rumst veel goeds bewezen: de Rumstenaars hebben haar de markt, het kerkhof en andere voordelen grotendeels te danken.⁵

⁴ Deze aanmerkingen zijn bijna letterlijk ontleend aan het werk Sel H. (1873). *Proeve van Historische Mengelingen over 't land van Rumpst en in 't bijzonder over de Heerlijkheid van Boom.*

⁵ Waarschijnlijk wordt hier Filips van Vianden (Luxemburg) bedoeld.

8. Aan de kapel van de H.-Lazarus heeft er een bloedig gevecht plaats gehad tussen onze voorouders die men “Brigands” noemde en de goddeloze Franse “Sansculotten”. Dit roemvol feit onzer vaderlandse geschiedenis is genoeg bekend. Een zekere Mampaye, bakker te Rumst, zou er een voorname rol in gespeeld hebben.⁶

9. Baron van der Gracht de Fretin, toenmalige bewoner van het kasteel van Tibur, mag met reden de grote weldoener van Rumst genoemd worden. Immers hij bouwde het patronaat en het huis van de onderpastoor, schonk glasramen aan de kerk, enz.

De uitgebeelde taferelen vinden we weer in de nummers 2 tot 6.

Jules Reusens

---

⁶ Wat hier voorgehouden wordt is niet historisch gefundeerd.